

תותים אדומים

הזינואנה חורקת, מטיחה את הגג בחלונות כמבקשת להשליך עצמה מתחת לגלגליה שלה, ובלמיה חורקים כמי שנשמתו פורחת ושבה וצונחת ארצה. הדרך, לא רק שהיתה מפותלת כמעיים שהסתבכו וגדולי הרופאים נואשו מן הסיכוי להתירם ולהחזירם למקומם, אלא גם התנשאה כהר, והשתרעה כמישור, כמו היתה ספירלה או מבוכיה המפותלים של האוון. מדי חודש ראתה ספִּיָּה את נשמתה נשחטת לנגדה, כמו היתה צוואר של כבש. הטלטול והנענוע התערבבו זה בזה עד שלא ידעה עוד אם קיבתה מתהפכת או גרונה הוא שמציק לה, האם שוצף נחשול בנוזל המאזן שבאזוניה, או ראייתה היא ש...

בכל־זאת לא חששה מפני הרעה שצופן הביקור הזה, אלא רצתה בו והתאוותה אליו בכל יום ויום. בכל פעם שגופה התנודד ונטה עד שכמעט נגע בדופן הזינואנה, בכל פעם שנאחזה בשתי ידיה בברזל המושב שלפניה, ידעה שהיא בדרך הנכונה. ידעה שמה שמחכה לה כשהמכונית תעצור הוא הדבר היחיד, ואין היא מתאוה לשום דבר אחר.

היא היתה בדרכה לבקר את בעלה, הכלוא מזה שש־עשרה שנים בבית־הסוהר מאחורי הפיתולים וההרים האלה. אל חצי־האי הזה הגיעה רק המכונית הזאת, שהנהלת הכלא ארגנה במיוחד עבור משפחות האסירים. הם נערמו בין דופנותיה על ילדיהם ומיטלטליהם, ועד שהתקינו לה גג דמתה למערבל בטון, ולא רק במראיהם... עד שהותקן הגג היו ראשיהם של הנוסעים גלויים תחת כיפת השמים, חשופים לרוחות המנשבות ולשמש הצורבת שגרמה למותה של תינוקת בת חודשיים בחיק אמה. ואולם הנסיעה הפעם היתה אחת הקשות, כי לאורך כל הדרך היתה ספִּיָּה צריכה להחזיק בחיקה קופסת קרטון קטנה, מלאה תותים אדומים שקטפה הבוקר

מן הארגו, שבינה לבינה כינתה אותו "הגינה".
 כמו בכל בוקר, גם הבוקר מיהרה ספֵּיָה אל הארגו בלב מלא
 חרדה. כשראתה את הצבע האדום שהציף את הארגו צעקה מאושר,
 כאילו עיני בעלה ראו את הצבע האדום יחד איתה... כאילו העולם
 חופשי, וחופשי כל מה שבתוכו. אין מועדי ביקור, אין בתי־סוהר
 ואין הסעות. כאילו די שאדם ימלמל לעצמו ולמי שלידו: "יהי!"
 – ויהיה... אבל משהסכינה עם הגרגירים האדומים, שוב היתה
 שרויה בתוך המציאות, הדומה לחדר שאומנם יש בו חלונות, אך
 הם גבוהים ורחוקים מהישג העין או היד. היא ידעה שהגרגירים
 האדומים לא יביאו לה את בעלה אל החדר, ולא ישנו את המציאות.
 אין הם אלא גרגירים דוממים.
 קופסת הקרטון כמעט נפלה, ולא פעם אחת... אילו האמינה
 בעין רעה היתה מאשימה בזה את הנוסעת שלצדה, שלא הסירה
 את עיניה מן הקופסה.
 ספֵּיָה היתה רוצה שבתה תתלווה אליה הפעם, שתוכל להישען
 עליה. היא היתה זקוקה למישהו שיהיה תורן לספינה, מפרש
 לסירה, המשקולת המאזנת שתשמור על שיווי־המשקל, הנוזל של
 האוזן התיכונה.
 אבל בתה כבר לא השתוקקה לבוא איתה כבעבר. הכנת האוכל,
 הציפייה לראות את אביה והנסיעה במכונית הזו, כל אלה כבר
 לא היו מרכז חייה. היא אפילו לא חיכתה עוד בדריכות לשמוע
 מה התחדש במשפט שלו, ולא ישבה עם הקרובים שעקבו אחר
 הפרשה ולקחו את האם להתדפק על דלתם של אישים חשובים
 ופוליטיקאים... עכשיו היה לה עולם אחר, הומה ורועש. היו בו
 מוזיקה מהרדיו וחברות ללימודים עם הסודות שלהן, במקום בנות
 האסירים שאחת לחודש נהגה לשחק איתן בחצר בית־הסוהר.
 היוזאנה מתפתלת, עולה ויורדת, ועיניה של ספֵּיָה עצומות.
 אך ברגע שהרגישה שתנודות המכונית חדלו לרגע – הנהג ירד
 לבדוק את אחד הגלגלים – הרימה את מכסה הקופסה ונתנה מבט
 חטוף בתותים... כשהחזירה את המכסה למקומו חייכה אליהם, כדי

שצבעם האדום וניחוח הבושם ייחרתו בזיכרונה ובאפה. ופתאום כבשו האודם והבושם את הזינזאנה, את צבעם החיזור של נוסעיה, את הצבע הדהוי של מלבושיהם, את מיטלטליהם הישנים, את הסלים שלהם, את הריחות התפלים שהדיפו התבשילים שבתוכם. נראה שהאישה שישבה לצדה ראתה לבסוף מה יש בתוך הקופסה. היא הסבה ממנה את מבטה המסוקרן, החטטני, השעינה את ראשה על המושב ונאנחה אנחת מצוקה. בגלל התותים האלה היתה לא ידידותית ולא ניבוחה, וגם לא ישנה כהרגלה כדי לשבור את חדגוניות הנסיעה הארוכה. מראשית הדרך, כשהבחינה שספֵּיה מיטלטלת לצדה מבלי להשגיח שהיא דוחקת אותה, מחזיקה בקופסה בכל הכוח ובשיא העדינות לסירוגין, הסתקרנה לדעת מה יש בה. עכשיו, מעבר לסקרנות ומעבר לכך שהשכנה נמאסה עליה, התאוותה מאוד לאחד מן הפירות היקרים האלה, לרענן בו את פיה בחום הלוהט.

אין ספק שהקופסה הזאת, בין שתי הנוסעות, עוררה ביניהן מתח, שהרי הנשים היו מורגלות לשבור את חדגוניות הנסיעה בשיתות ובעדכונים על האסירים שלהן - מה אורך התקופה שנגזרה עליהם, כמה זמן הם כבר בכלא, וכן הלאה - כשהן מקפידות לעקוף בזהירות את סיבת המאסר...

ספֵּיה משתוקקת עכשיו לראות את הקו הכחול... הרגע שהים מופיע אומר שהיא הגיעה, אומר שבעלה הוא מציאות... אומר שהוא בהישג יד, שהיא עתידה לשמוע אותו לא רק במחשבתה, כמו תמיד, אלא לשוחח אתו פנים אל פנים ולהיצמד אליו... למרות שידעה מראש שלא תוכל להתייחד אתו, ולמרות שבימים שלפני הביקור התפללה בלבה שוב ושוב שתצליח להרחיק מעליה את כל המחשבות המלוכלכות, וכשהיו ביחד לא תעשה דבר ורק תדבק בגבר שלה דבקות עמוקה-עמוקה, כדי שחומו שלו ותשוקתה אליו יכבשו את הזמזום המדהדד בראשה, את ההרהור המסכסך עליה את הווייתה כולה ואת גופה.

בזכות מה אם כן היא ממשיכה להחזיק מעמד... בזכות הדמיון

והציפייה לכך שיתאחדו ויתייחדו, או שחזור הרגעים שהיתה אתו, אותם רגעים שמילאו את החלל שנוצר בחייה בין ביקור אחד למשנהו, והותירו את רישומם כמו הטבעות הנחקקות בגזע העץ ומורות על גילו. כאילו יצרו הביקורים האלה במחשבתה מעין מסגרת שבחסותה יכלה להמשיך להתקיים, נחבאת ומוגנת לחלוטין, כדרכם של אסירים כדי שיוכלו לשאת את מאסרם, או כדרך הכורים כדי שיוכלו להתקיים באפלת המכרות, או הימאים, המחלקים את הימים והלילות ליחידות זמן שיעוררו בלבם את התקווה שלא לעד יראו לפניהם רק ים, יום אחר יום.

כשספֵּיָה רואה את קו המים, היא שבה ואוספת את שברי רוחה הנרעשת. קו הים, פירושו שהזינואנה תתגלגל עכשיו מלמעלה למטה, ושעל כולם לאמץ את הלבבות עד שתיעצר במקום הקבוע, והם יירדו עם מיטלטליהם אל החצר המיועדת למבקרים, בקרבת בית־הסוהר. שם יתחילו לארגן את חפציהם ולהכין את המזון שהביאו עמם, וגם לנוח קצת עד שיגיע תורם לבקר את זה שלמענו באו. הם יבקרו אותו במבנה שהנהלת בית־הסוהר הקצתה לזוגות הנשואים לשם התייחדות, בעוד ילדיהם משתוללים בחצר ומשחקים במשחקים שונים. ספֵּיָה, כולה אושר, מתיישבת על ערימת החפצים שלה. עדיין היא אוחות בקופסה שהיטלטלה יחד איתה, שעלתה וירדה כבספינה מתנוודדת מצד אל צד ובכל־זאת נשארה בין ידיה. היא פותחת אותה לבסוף, והנה הפירות אינם רעננים עוד, יופיים קמל והם התכסו דמעות אדומות, ארגמניות שהעכירו את לובן קופסת הקרטון. על אף שהצטערה למראם העלוב של התותים, חשבה ספֵּיָה רק על כך שהפירות האלה עתידיים לשמח את עיניו ואת חִפו של בעלה. ואז תפשה לפתע דבר חשוב, שעד לרגע זה לא עלה על דעתה... הגרגירים הללו עזרו לה גם להתמיד ביחסים אתו.

גידול התותים היה אחד הדברים הקשים ביותר שעשתה במשך שש־עשרה השנים הללו. יותר מעונה אחת ניסתה לגלות את הגרגירים האדומים בין העלים הירוקים, ללא הצלחה. הם

נשארו קטנים כמו ראש־סיכה, כמו פצעונים על הפנים, וצבעם הירוק־צהבהב בישר את מותם הקרב. העלים צמחו והוריקו, אבל הפקעים לא תפחו והפרי לא צמח. השנה, אחרי טיפול מסור במיוחד וסבלנות יתרה, צמחו העלים הירוקים והתמתחו, וצבע הפירות הצעירים וגודלם עוררו אופטימיות. ספֵּיָה שתלה אומנם תותים כבר מזה עונות אחדות ללא הצלחה, אבל היא לא הניחה לייאוש לאחוזו בה. היא הרחיקה עד למשתלה בקצה העיר כדי להשיג שתיל, וכששתלה אותו לראשונה כבר נידון למות – הפרי הזה רגיש מאוד לתנאים קיצוניים של חום, גשם עז או כפור של בוקר. על כן העבירה ספֵּיָה את הארגו ממקום למקום, וגם ריפדה אותו בקש, שהפרי לא יתאבק, והשקתה אותו במים שזיקקה. היא כיסתה אותו בפלסטיק, הסירה את הפלסטיק, כיסתה בבוה והסירה אותו, וכך חודש אחר חודש. אין ספק שכל זה הסיח את דעתה מבדידותה ומגורלה.

לפני התותים היתה סורגת צמר שצבעה בצבעים שרקחה בעצמה. היתה מייבשת פרחים ושוורת מהם זרים, יוצרת עצים מענפים ועלים, ומכינה ניירות לכתיבה מקליפות בצל. אבל למרות שאלה היו לה למשענת כלכלית, היא חדלה מכל זה והקדישה את עצמה למה שתבע אורך־רוח והתמסרות מלאה. היא פנתה לעסוק במי שיש לו נשמה באפו. היא התמסרה לתחביב של דודה, ולימדה ציפורים – שאינן ציפורי שיר – לחקות ציפורים ששירתן ערבה. היתה הולכת בשדות עם רשמקול, מקליטה את שירת הכנריות והשחרורים, ומשאירה את ההקלטה בין הציפורים, כדי שתחקינה כעבור זמן את מה ששמעו. לאחר שנים אחדות נטשה גם את התחביב הזה, כיוון שתבע ממנה את כל כוחה ואומץ לבה – בכל פעם שפתחה את חלונות הכלובים להפריח לחופשי את הציפורים בוגרות האקדמיה למוזיקה, חשה את כאב הפרידה.

ספֵּיָה חוזרת ומתבוננת בפירות הכמושים לפני שהיא מניחה אותם בצד ופונה לסרק את שערה במסרק שהוציאה מתיקה. למראה הפנים הנשקפות אליה מן המראה הקטנה, לראשונה מאז הבוקר,

והן עייפות ומותשות, היא מאריכה בהוספת אודם לשפתיים וצללית ירוקה לעפעפיים ובניסיון לתלוש שצורה שחורה שצמחה בשפמה, ולא חשה כלל בנמלים השחורות שהתנפלו ברעבתנות על הפירות האדומים שקמלו.